

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 145/2011-10

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 15. apríla 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. Č., S., zastúpeného advokátom JUDr. J. J., P., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky, ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prievidza v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 108/2001 a jeho uznesením zo 4. februára 2010 v časti výroku o náhrade trov konania štátu a postupom Krajského súdu v Trenčíne v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 109/2010 a jeho uznesením zo 16. apríla 2010 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. Č. o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. júla 2010 doručená sťažnosť J. Č. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namieta porušenie svojho základného práva podľa čl. 46 ods. 1 v spojení s čl. 141 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej

len „ústava“), ako aj práva podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Prievidza (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C 108/2001 a jeho uznesením zo 4. februára 2010 v časti výroku o náhrade trov konania štátu (ďalej aj „napadnuté uznesenie okresného súdu“) a postupom Krajského súdu v Trenčíne (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 5 Co 109/2010 a jeho uznesením zo 16. apríla 2010 (ďalej aj „napadnuté uznesenie krajského súdu“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol odporcom v konaní o určenie povinnosti zdržať sa konania brániaceho vstupu navrhovateľa na jeho pozemky, ktoré bolo vedené okresným súdom pod sp. zn. 11 C 108/2001. Okresný súd v merite veci rozhodol rozsudkom sp. zn. 11 C 108/2001 z 11. februára 2009, ktorým návrhu navrhovateľa vyhovel, pričom na základe odvolania sťažovateľa bol tento rozsudok potvrdený rozsudkom krajského súdu sp. zn. 17 Co 127/2009 z 27. januára 2010. Podľa uvedených rozhodnutí bol sťažovateľ zaviazaný v časti pozemkov nachádzajúcich sa v k. ú. S., tak ako boli zakreslené na geometrickom pláne znalca Ing. A. K., odstrániť oplotenie stavby, porasty, povrchové úpravy a upraviť túto časť pozemkov do stavu nespevnenej poľnej cesty umožňujúcej prejazd dvojstopových vozidiel, strpieť prechod a prejazd navrhovateľa a zdržať sa konania, ktorým zneprístupňuje prechod a prejazd navrhovateľa na pozemok parc. č. 1121/1. Keďže v priebehu konania vznikli štátu trovy, okresný súd následne osobitným uznesením č. k. 11 C/108/2001-522 zo 4. februára 2010 rozhodol o povinnosti sťažovateľa nahradiť štátu trovy konania v sume 478,58 € a zároveň týmto uznesením rozhodol, že sa sťažovateľovi vracia 99,50 € z dôvodu nesprávne vyrubenej súdneho poplatku za odvolanie. Proti tomuto uzneseniu (v časti náhrady trov konania štátu) podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 11 C/109/2010-538 zo 16. apríla 2010 tak, že prvostupňové uznesenie v napadnutej časti týkajúcej sa povinnosti sťažovateľa nahradiť trovy konania štátu ako vecne a skutkovo správne potvrdil.

Sťažovateľ v sťažnosti uviedol, že *„krajský súd neskúmal moje argumenty v odvolaní, ako uvádza na strane 3 uznesenia, pretože ich nesprávne klasifikoval ako dôvody netýkajúce sa trov konania“*. Podľa jeho názoru *„práve naopak dôvody uvedené*

v odvolaní sa neoddeliteľne týkali povinnosti náhrady trov konania, a ak by mal súd vôbec snahu vec preskúmať podľa § 147 OSP, boli by práve dôvody uvedené v mojom odvolaní nevyhnutnosťou a potrebným argumentom na preskúmanie“.

Sťažovateľ má výhrady proti obom označeným súdom namietajúc, že nezohľadnili tieto jeho argumenty (pričom totožné dôvody ako v odvolaní proti uzneseniu okresného súdu, ktorým bol zaviazaný nadradiť štátu trovy konania, uplatnil aj pred okresným súdom). Sťažovateľ konkrétne tvrdí, že

«1. Súdny neuplatnil § 147 OSP, podľa ktorého „účastníkovi alebo jeho zástupcovi môže súd uložiť, aby uhradili trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, ak ich spôsobili svojím zavinením alebo ak tieto trovy vznikli náhodou, ktorá sa im prihodila“.

Trovy konania týkajúce sa znalca vznikli zavinením navrhovateľa, ktorý nebol schopný určiť, čoho sa domáha...

2. Súdny nezohľadnil, že rozsudok Okresného súdu vo veci konania 11 C/108/2001 zo dňa 11. 2. 2009 obmedzuje mňa a zvýhodňuje navrhovateľa vo využívaní môjho pozemku, pričom rozsudok navrhovateľa nijako finančne nezaťažil... rozsudok neuložil navrhovateľovi, aby mi platil odplatu za užívanie môjho pozemku...

3. Súdny nezohľadnil, že náklady na činnosť znalca neboli vynaložené účelne ako to vyžaduje OSP... Súd... prizval znalca na zameranie spornej cesty v ochrannom pásme železničnej dráhy, i keď si bol vedomý, že cesta na tomto mieste byť nesmie a jej zriadenie by bolo protizákonné. Tým vznikli zbytočné, neúčelné výdavky. Cestu na tomto mieste požadoval navrhovateľ, preto má tieto neúčelné a zbytočné výdavky znášať navrhovateľ.».

Vzhľadom na uvedené sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Konaním Okresného súdu v Prievidzi a Krajského súdu v Trenčíne, Uznesením Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 4. 2. 2010 (č. 11 C/108/2001-522) v časti prvej vety výroku tohto uznesenia a Uznesením Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. 4. 2010 (č. 11 C/108/2001-538 (5 Co/109/2010-538)) boli porušené: právo na nezávislý a nestranný súd podľa čl. 46 v spojení s čl. 141 Ústavy SR, právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

Uznesenie Okresného súdu v Prievidzi zo dňa 4. 2. 2010 (č. 11 C/108/2001-522) sa v časti prvej vety výroku tohto Uznesenia zrušuje.

Uznesenie Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 16. 4. 2010 (č. 11 C/108/2001-538 (5 Co/109/2010-538)) sa zrušuje.

Ústavný súd vracia vec na ďalšie konanie.

Ústavný súd prikazuje, aby trovy konania, ktoré mal podľa rozhodnutí Okresného súdu v Prievidzi platiť sťažovateľ, mal zaplatiť navrhovateľ súdneho konania vedeného na Okresnom súde v Prievidzi pod č. 11 C/108/2001.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov súdnych konaní, v ktorých došlo k porušeniu tu uvedených práv a slobôd.

Sťažovateľovi sa priznáva náhrada trov právneho zastúpenia a konania pred Ústavným súdom.“

Ústavný súd lustráciou v registri došlých podaní zistil, že sťažovateľ podal 10. mája 2010 (pred podaním sťažnosti, o ktorej rozhodovanie je predmetom tohto konania) osobitnú sťažnosť podľa čl. 127 ods. 1 ústavy, v ktorej namieta porušenie čl. 2 ods. 2, čl. 13 ods. 1 a 4, čl. 141 ods. 1 a čl. 144 ods. 1 ústavy a porušenie svojich základných práv podľa čl. 16 ods. 1, čl. 20 ods. 1 a 4, čl. 46 ods. 1 a čl. 48 ods. 2 ústavy, ako aj svojich práv podľa čl. 6, čl. 8 a čl. 17 dohovoru a svojho práva podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k dohovoru postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 11 C/108/2001 a jeho uzneseniami z 24. októbra 2008 a 9. marca 2009 a rozsudkom z 11. februára 2009, ako aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 17 Co/127/2009 a jeho rozsudkom z 27. januára 2010 a uznesením z 27. januára 2010.

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa a zisťuje, či nie sú dôvody na odmietnutie návrhu podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania návrhy, na ktorých prerokovanie nemá právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavne neopodstatnenú sťažnosť môže ísť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci alebo jeho rozhodnutím nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi napadnutým postupom tohto orgánu alebo jeho rozhodnutím a základným právom, porušenie ktorého sa namietalo, ale aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán (všeobecný súd) porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takú možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 55/05, IV. ÚS 288/05).

V súlade s už uvedenými zásadami ústavný súd predbežne prerokoval sťažnosť podľa § 25 ods. 1 zákona o ústavnom súde a skúmal, či neexistujú dôvody na jej odmietnutie podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch.

Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru stabilne pripomína, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

1. Ústavný súd sa zaoberal najprv tou časťou sťažnosti, v ktorej sťažovateľ namieta porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením okresného súdu, ktorým mu bola uložená povinnosť nahradiť štátu trovy konania v sume 478,58 €, a postupom, ktorý predchádzal jeho vydaniu.

Na rozhodnutie o tejto časti sťažnosti nie je daná právomoc ústavného súdu. Ako to vyplýva z už citovaného čl. 127 ods. 1 ústavy, právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy. Proti uzneseniu okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ktorý sťažovateľ aj využil, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal krajský súd v odvolacom konaní.

Z uvedeného vyplýva, že námietka porušenia označených práv sťažovateľa v podobe odvolania smerujúceho proti uzneseniu okresného súdu bola predmetom rozhodovania krajského súdu. V rámci tejto procedúry krajský súd ako súd odvolací rozhodnutie súdu prvého stupňa preskúmal a svoj právny názor vyjadril v uznesení č. k. 5 Co 109/2010-538 zo 16. apríla 2010.

Ústavný súd konštatuje, že vzhľadom na princíp subsidiarity zakotvený v čl. 127 ods. 1 ústavy nebolo v jeho právomoci preskúmanie prvostupňového rozhodnutia, a preto sťažnosť v tejto časti odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde pre nedostatok svojej právomoci na jej prerokovanie.

2. Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa s tým, že mu bola uložená povinnosť nahradiť trovy konania vzniknuté štátu v súvislosti so znaleckým dokazovaním, ktoré podľa neho vôbec nemuselo byť nariadené, ak by navrhovateľ presne označil, čoho sa domáha. Navyše, podľa názoru sťažovateľa sa krajský súd vôbec nezaoberal jeho argumentmi uvedenými v odvolaní, čo vyvodzuje z textu odôvodnenia, v ktorom sa uvádza, že *„odvolací súd sa v rámci tohto uznesenia už nemohol zaoberať samotným rozsudkom vo veci samej a dôvodmi, ktoré odvolateľ namietal v rámci tohto odvolania, nakoľko predmetom prieskumnej činnosti odvolacieho súdu bola len otázka povinnosti náhrady trov konania štátu“*.

Ústavný súd vo svojej ustálenej judikatúre zdôrazňuje, že nie je alternatívnou ani mimoriadnou opravnou inštitúciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (m. m. II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96). Ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecných súdov ani preskúmať, či v konaní bol, alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil, ale je oprávnený posúdiť, či v konaní pred všeobecnými súdmi nedošlo k porušeniu ústavnoprávnych princípov konania (čl. 46 až čl. 50 ústavy), a tým k porušeniu základných práv alebo slobôd sťažovateľov. Do sféry pôsobnosti všeobecných súdov môže ústavný súd zasiahnuť len vtedy, ak by ich konanie alebo rozhodovanie bolo zjavne nedôvodné alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné, a zároveň by malo za následok porušenie základného práva alebo slobody (m. m. I. ÚS 13/00, I. ÚS 139/02, III. ÚS 180/02).

Súčasťou obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne dáva

odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany (III. ÚS 209/04, IV. ÚS 115/03). Európsky súd pre ľudské práva v rámci svojej judikatúry vyslovil, že právo na spravodlivé súdne konanie zahŕňa aj právo na odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Odôvodnenie rozhodnutia však neznamená, že na každý argument sťažovateľa je súd povinný dať podrobnú odpoveď. Splnenie povinnosti odôvodniť rozhodnutie je preto vždy posudzované so zreteľom na konkrétny prípad (napr. Georgidias v. Grécko z 29. mája 1997, Recueil III/1997). Z citovaných článkov ústavy a dohovoru však nemožno vyvodzovať, že dôvody uvedené súdom sa musia zaoberať zvlášť každým bodom, ktorý niektorý z účastníkov konania môže považovať za zásadný pre svoju argumentáciu (m. m. I. ÚS 56/01).

Krajský súd v odôvodnení svojho rozhodnutia predovšetkým uviedol:

„Krajský súd ako súd odvolací vec preskúmal podľa § 221 ods. 1 O. s. p. bez nariadenia odvolacieho pojednávania podľa § 214 ods. 2 O. s. p. a dospel k záveru, že uznesenie súdu prvého stupňa je potrebné ako vecne správne potvrdiť podľa § 219 ods. 1 O. s. p., a to v napadnutej časti, týkajúcej sa povinnosti odporcu zaplatiť trovy konania štátu, pričom i v náväznosti na § 219 ods. 2 O. s. p. odvolací súd v celom rozsahu poukazuje na odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožňuje.

V prejednávanej veci je nepochybné, že rozsudkom Okresného súdu v Prievidzi, ktorý bol potvrdený Krajským súdom v Trenčíne bol odporca zaviazaný na odstránenie oplotenia stavieb, porastov a povrchových úprav z pozemku, z časti cesty, ktorá bola vyznačená na geometrickom pláne znalca Ing. A. K. a zároveň mu bolo uložené strpieť prechod a prejazd navrhovateľa a zdržať sa konania, ktorým zneprístupňuje prechod a prejazd navrhovateľa na pozemok.

Z tohto potom vyplýva, že navrhovateľ mal vo veci úspech a odporca úspech vo veci nemal. Pri otázke náhrady trov konania štátu je potrebné použiť ust. § 148 ods. 1 O. s. p., kedy štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov.

Je teda nepochybné, že štátu v tomto konaní vznikli trovy spolu vo výške 478,58 eur a vzhľadom na neúspech odporcu v prejednávanej veci bolo potrebné práve odporcu zaviazat' k náhrade trov konania štátu v tejto výške. Čo sa týka jednotlivého vyčíslenia trov

štátu, ktoré počas celého konania vznikli, odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením súdu prvého stupňa, ktoré je vecne a skutkovo správne a zároveň naňho v zmysle § 219 ods. 2 O. s. p. odkazuje.“

V odôvodnení uznesenia okresného súdu, na ktoré poukazuje krajský súd a s ktorým sa stotožňuje, sa okrem iného uvádza:

„Rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 11. 2. 2009, ktorý bol potvrdený rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 27. 1. 2010 bol odporca zaviazaný v časti pozemkov v katastrálnom území S. parcela č. 1121/39 orná pôda o výmere 98 m², 1121/40 orná pôda o výmere 439 m² a 1121/42 orná pôda o výmere 1633 m² v šírke troch metrov na hranici s pozemkom parcela č. 1032/57 tak, ako je zakreslená na geometrickom pláne znalca Ing. A. K. č. 9/2007-zn zo dňa 14. 1. 2008 odstrániť oplotenie, stavby, porasty, povrchové úpravy a akékoľvek iné prekážky znemožňujúce prechod a prejazd navrhovateľa a upraviť túto časť pozemkov do stavu nespevnej poľnej cesty umožňujúcej prejazd dvojstopových vozidiel a poľnohospodárskych strojov z cesty na parcele č. 713/1 na pozemok parcela č. 1121/1; strpiet' prechod a prejazd navrhovateľa a zdržať sa konania, ktorým zneprístupňuje prechod a prejazd navrhovateľa na pozemok parcela č. 1121/1.

V priebehu konania vznikli štátu trovy, a to (i) 204,50 Sk (čl. 81) ako náhrada za použitie motorového vozidla súdu na cestu na ohliadku v S., ktorá sa konala dňa 13. 3. 2002 (30 km po 4,60 Sk náhrady podľa opatrenia č. 249/2000 Z. z. a benzín 66,50 Sk pri cene benzínu 28,80 Sk a spotrebe leto 0,077 l na km a zima 0,084 l na km (ii) 143,- Sk (čl. 367) ako náhrada za použitie motorového vozidla súdu na ohliadku v S., ktorá sa konala dňa 25. 10. 2007 (16 km po 6,20 Sk náhrady podľa opatrenia č. 260/2004 Z. z., benzín 44,- Sk, pri cene benzínu 36,40 Sk a spotrebe leto 0,0756 l na km a zima 0,0828 l na km) (iii) 134,- Sk (čl. 384) ako náhrada za použitie motorového vozidla súdu na ohliadku v S., ktorá sa konala dňa 13. 11. 2007 (15 km po 6,20 Sk náhrady podľa opatrenia č. 260/2004 Z. z., benzín 41,- Sk, pri cene benzínu 36,20 Sk a spotrebe leto 0,0756 l na km a zima 0,0828 l na km), (iv) trovy na základe uznesenia zo dňa 24. 10. 2008, č. k. 11 C/108/2001-437, podľa ktorého má byť znalcovi Ing. A. K. vyplatených 14.141,- Sk preddavkovo z rozpočtových prostriedkov súdu. Celkom trovy konania štátu v konaní predstavujú 14.622.50 Sk, pričom odporca dňa 2. 11. 2004 zaplatil Okresnému súdu

Prievidza 204,50 Sk (čl. 226) ako náhradu trov štátu z čl. 81. Preto celkom nezaplatené trovy konania štátu predstavujú 14.418,- Sk.

Podľa § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku štát má podľa výsledkov konania proti účastníkom právo na náhradu trov konania, ktoré platil, pokiaľ u nich nie sú predpoklady pre oslobodenie od súdnych poplatkov. Odporca bol v konaní neúspešný, keďže súd vyhovel návrhu navrhovateľa. Preto je odporca povinný nahradiť štátu trovy konania výške 14.418,- Sk, čo predstavuje 478,58 eur.“

Zmyslom a účelom rozhodovania o náhrade trov konania v konaní pred všeobecným súdom je poskytnúť úspešnému účastníkovi alebo účastníkovi, ktorému to priamo priznáva zákon, náhradu tých trov konania, ktoré vo vecnej a časovej súvislosti s konaním musel alebo bude musieť nepochybne zaplatiť. Výnimky z tohto pravidla musí ustanoviť zákon (čl. 46 ods. 4 a čl. 51 ods. 1 ústavy). Aj tieto výnimky sa môžu uplatňovať len za splnenia všetkých zákonom ustanovených podmienok.

V § 148 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“) je zakotvené právo štátu proti účastníkom na náhradu trov konania, ktoré platil, pričom pre záver, ktorý z účastníkov je povinný nahradiť štátu jeho trovy konania, je rozhodujúci výsledok konania. V sporovom konaní sa rozumie výsledkom konania úspech účastníka konania, čo znamená, že účastník, ktorému bolo uložené podľa § 142, § 143 a § 144 zaplatiť trovy konania druhému účastníkovi – protistrane (sťažovateľovi bola v rozsudku okresného súdu sp. zn. 11 C 108/2001 z 11. februára 2009 uložená povinnosť nahradiť navrhovateľovi trovy konania v sume 7 000 Sk), je povinný nahradiť aj trovy konania štátu. To však neplatí proti účastníkovi, u ktorého sú predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, pričom všeobecný súd je povinný aj bez žiadosti účastníka skúmať, či nie sú splnené predpoklady na oslobodenie od súdnych poplatkov, a to celkom alebo len sčasti, pričom u sťažovateľa o takúto situáciu nešlo.

Sťažovateľ v sťažnosti poukázal na to, že všeobecný súd mohol aplikovať § 147 ods. 1 OSP (tzv. separátnu náhradu trov konania), podľa ktorého účastníkovi alebo jeho zástupcovi môže súd uložiť, aby uhradili trovy konania, ktoré by inak neboli vznikli, ak ich

spôsobili svojím zavinením alebo ak tieto trovy vznikli náhodou, keďže navrhovateľ „*nebol schopný určiť, čoho sa domáha*“, a preto musel byť ustanovený znalec.

Zavinením sa z hľadiska § 147 OSP rozumie porušenie procesných povinností vyplývajúcich zo zákona alebo v súlade so zákonom uložených súdom, ku ktorému došlo aspoň z nedbanlivosti (napr. účastník sa nedostavil na pojednávanie, pri ktorom mal byť vypočutý ako účastník konania, hoci bol riadne a včas predvolaný a vedel, že tým bude zameraný účel pojednávania). Za náhodu treba považovať skutočnosti, ktoré môžu spočívať v subjektívnych okolnostiach na strane účastníka alebo jeho zástupcu (napr. choroba, úraz a pod) alebo v objektívnych okolnostiach (počasie, meškanie hromadného dopravného prostriedku a pod.). Pre tieto skutočnosti je charakteristické to, že spôsobujú, že konanie neprebíha tak plynulo a rýchlo, ako predpokladal zákonodarca. Rozhodovanie o tejto náhrade trov konania má mať preto preventívny charakter a má byť prostriedkom na upevnenie procesnej disciplíny subjektov občianskeho súdneho konania. Obe skutočnosti sú potom dôvodom na separáciu trov, ale len vtedy, ak mali za následok vznik trov konania, ktoré boli vynaložené zbytočne.

Podľa názoru ústavného súdu o takúto procesnú situáciu v prerokúvanej veci nešlo. Nariadenie znaleckého dokazovania bolo navyše nutné z hľadiska presnej špecifikácie vecného bremena.

Rozhodovanie o trovách konania pred všeobecnými súdmi patrí v zásade do výlučnej kompetencie týchto súdov, pri ktorom sa prejavujú atribúty ich nezávislého súdneho rozhodovania. Ústavný súd preto iba celkom výnimočne podrobnejšie preskúmava rozhodnutia všeobecných súdov o trovách konania. Problematika súvisiaca s konaním a rozhodovaním o náhrade trov konania by mohla dosiahnuť ústavnoprávny rozmer len v prípade, ak by vo veci konajúci všeobecný súd extrémne vybočil z pravidiel upravujúcich toto konanie, k čomu by mohlo dôjsť v zásade len na základe takej interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení zákona, ktorá by v sebe zahŕňala črty svojvôle.

Vychádzajúc z citovanej časti odôvodnenia namietaného uznesenia krajského súdu ústavný súd zastáva názor, že toto je primerane odôvodnené a z ústavného hľadiska akceptovateľné a udržateľné. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje aj na to, že sťažovateľ svojou argumentáciou v podstate spochybňuje samotný meritórny rozsudok okresného súdu sp. zn. 11 C 106/2001 z 11. februára 2009, ktorým mu bola uložená povinnosť odstrániť oplotenie, stavby, porasty a iné prekážky, tak ako bolo bližšie uvedené vo výroku tohto rozsudku. V danom prípade považuje ústavný súd za relevantnú aj tú skutočnosť, že sťažovateľ napadol sťažnosťou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy aj rozsudok vo veci samej, ktorá však bola uznesením ústavného súdu sp. zn. IV. ÚS 131/2011 zo 14. apríla 2010 odmietnutá.

Namietané uznesenie krajského súdu je v danom prípade podľa názoru ústavného súdu odôvodnené ústavne konformným spôsobom (zrozumiteľne a dostatočne). Krajský súd vo svojom uznesení náležitým spôsobom odôvodnil (sčasti poukazom na odôvodnenie súdu prvého stupňa, s ktorým sa stotožnil), na základe čoho potvrdil uznesenie okresného súdu, ktorým bol sťažovateľ zaviazaný uhradiť trovy konania štátu. Ústavný súd považuje za ústavne akceptovateľné, aby vzhľadom na celkové okolnosti daného prípadu, keď sťažovateľ v procesnom postavení odporcu nemal vo veci úspech, nahradil trovy konania, ktoré vznikli štátu. Skutkové a právne závery uvedené v odôvodnení namietaného uznesenia krajského súdu nie sú podľa názoru ústavného súdu v rozpore s účelom a zmyslom právnej úpravy náhrady trov konania, a preto ich nemožno považovať za odporujúce základným právam podľa ústavy a dohovoru, vyslovenia porušenia ktorých sa sťažovateľ domáha.

Ústavný súd nezistil takú príčinnú súvislosť medzi uznesením krajského súdu č. k. 11 C/109/2010-538 zo 16. apríla 2010 a namietaným porušením základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, resp. práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorá by mu umožňovala dospieť po prípadnom prijatí sťažnosti na ďalšie konanie k záveru, že namietaným uznesením došlo k porušeniu v sťažnosti označených práv. Vzhľadom na to pri predbežnom prerokovaní sťažnosť v tejto časti odmietol z dôvodu zjavnej neopodstatnenosti podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde.

Keďže sťažnosť bola odmietnutá ako celok, rozhodovanie o ďalších procesných návrhoch sťažovateľa stratilo opodstatnenie, a preto sa nimi ústavný súd už nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 15. apríla 2011